ANGLICISMS IN NUTRITIONAL MEDICAL TEXTS

Oana Atomei
PhD Student, "Ştefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: This paper presents the analysis of the necessary anglicisms from two Romanian nutritional medical texts: Diabet, nutriție și boli metabolice (addressed exclusively to experts) and Ghid pentru alimentație sănătoasă (addressed to experts and non-experts). We have shown that some anglicisms can be replaced by their correspondences in Romanian language, and that is necessary to introduce anglicisms in the Romanian medical dictionaries, as well as to complete in the existing definitions. Anglicisms appear in the corpus as such or combined with determinants that confer specific language to the medical language. Most anglicisms have been identified in the first text. Instead, the Romanian guidelines for a healthy diet has a very limited number of anglicisms, which demonstrates the authors' concern for the transmission of medical information more easily understood by the non-expert public. We believe that anglicisms are necessary in medical texts of nutrition because most of them do not currently have a correspondent in Romanian language but are characterized by accuracy, and international recognition in medical language. Moreover, we consider that the translation or replacement of anglicisms by Romanian equivalences is not always recommended because it can lead to semantic confusions.

Keywords: anglicism, medical text, terminology, specialised language, nutrition language

INTRODUCERE

Dacă până în epoca modernă, limba latină avea rolul de *lingua franca* a medicinei, din a doua jumătate a secolului XX, limba engleză a devenit mediul comun al comunității medicale, mai ales că, în ultima vreme, cele mai influente reviste medicale sunt scrise în această limbă.

Ca orice limbaj de specialitate, limbajul medical poate fi împrumutat și păstrat fără schimbarea formei, adaptat morfologic sau tradus. Principala problemă rămâne păstrarea corespondenței exacte a termenilor de specialitate de la o limbă la alta. Uneori, termenul împrumutat oferă o realitate inexistentă pentru vorbitorii limbii care împrumută sau pentru limba primitoare care nu a creat încă un termen echivalent.

Această lucrare prezintă analiza anglicismelor din două texte medicale de nutriție: un tratat de diabet, nutriție și boli metabolice (adresat exclusiv experților) și ghidului românesc de alimentație sănătoasă (adresat experților și non-experților).

Obiectivul studiului este identificarea în textele medicale de nutriție a anglicismelor necesare și intraductibile până astăzi cu scopul de a arăta că cele mai multe dintre acestea nu au corespondențe în limba română și necesită precizarea sensului atunci când sunt utilizate în textele medicale. Ele apar ca atare sau în combinație cu determinanți care alcătuiesc sintagme ce definesc limbajul de specialitate. De asemenea, vom arăta locul termenilor extrași în rândul anglicismelor europene și vom sublinia necesitatea introducerii unor anglicisme în dicționarele medicale românești, precum și completarea definițiilor deja existente.

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

CONTEXT TEORETIC

În contextul globalizării, influența limbii engleze nu s-a exercitat numai asupra limbii române. Problema anglicismelor a fost preocuparea multor cercetători care vorbesc metaforic despre ofensivă, asalt, expansiune, agresiune şi contaminare atunci când se referă la anglicizarea unei limbi. Fenomenul este unul complex și de neoprit. Flaişer (2001:121) consideră că atitudinea de „stăvilire" a invaziei anglicismelor este o acțiune nobilă, dar inutilă datorită mijlocelor proprii prin care o limbă își păstrează „nealterată fizionomia". Enumerăm câteva definiții ale anglicismelor care vehiculează în dicționare și în scrierile unor cercetători:

- „cele mai recente împrumuturi care se disting prin slaba adaptare la sistemul morfologic şi fonologic al limbii române şi care prezintă fluctuaţii în grafie şi pronunţie" (Vlad, 1974:34);
- „unitate lingvistică (nu numai cuvânt, ci şi formant, expresie frazeologică, sens sau construcţie gramaticală) şi chiar tip de pronunţare sau/şi de scriere (inclusiv de punctuaţie) de origine engleză, indiferent de varietatea teritorială a englezei, deci inclusiv din engleza americană, nu doar din cea britanică" (Avram, 1997:11);
- „cuvânt, expresie proprii limbii engleze; cuvânt pătruns într-o altă limbă şi încă neintegrat în aceasta" (MDN, 2006:65);
- „împrumuturi recente din engleza britanică și americană, incomplet sau deloc adaptate (ca atare, ele se scriu și se rostesc în română într-un mod foarte apropiat sau identic cu cel din limba de origine)" (Stoichiţoiu-Ichim, 2007:83);
- „expresie specifică limbii engleze; cuvânt de origine engleză împrumutat, fără necesitate, de o altă limbă şi neintegrat în aceasta" (DEX, 2016:47).

În ultimii ani, despre influența limbii engleze asupra limbii române au scris mai mulți cercetători dintre care îi amintim pe cei preocupați de anglicismele medicale. Iulia Cristina Frânculescu (2008, 2011) tratează ambiguitățile terminologice din *Revista Română de Chirurgie Cardiovasculară*, analizează împrumuturile neologice lexicale *prick test, tril* și *pattern*, „prietenii falși" *injury-injurie* și *drug-drog* și metaforele *siderare miocardică* și *hibernare miocardică*. Mariana Bara (2010) analizează anglicismele din legislația românească medicală. Simona Nicoleta Staicu (2014) identifică două anglicisme care au intrat în limbajul de specialitate din reumatologie (*locked position* și *screw-home*). Ulterior, într-un studiu din 2015 le enumeră pe cele care „au invadat limba română în ultimele decenii" și care se regăsesc în limbajul medical (*blotting, blister, by-pass, carrier, clearance, family planning, flutter, lifting, linkage, marker, pacemaker, patch, peeling, placebo, rebound, scanner, screening, stress, stroke* și *trigger*). Doina Butiurcă (2009) selectează anglicismele din *Dicţionarul medical* elaborat de Valeriu Rusu, de sub literele *a, b* şi *c*, care au atins în limba română „un nivel suficient de stabilitate" (p. 45).

CORPUS ŞI ABORDARE METODOLOGICĂ

Am ales un corpus de texte de specialitate care au ca temă comună nutriția clinică și profilactică, fapt evidențiat sau sugerat de titluri: *Diabetul zaharat, nutriția și bolile metabolice* (tratat, vol. 1+2) (T1 și T2), text științific propriu-zis, și *Ghid pentru alimentație sănătoasă* (G), text științific de popularizare. Vocabularul textelor reflectă, în general, vocabularul domeniului medical, iar scopul studiului nostru este să evidențiem anglicismele prin identificarea corespondențelor termenilor din corpus cu termenii din dicționare. Tipologia autorilor arată nivelul lor de expertiză şi faptul că sunt recunoscuţi ca surse eligibile şi avizate de documentare în domeniul medical. Tratatul se adresează unui public specializat în domeniul medical, care are acelaşi nivel de experienţă ca şi autorii, profesionişti activi sau în devenire. Ghidul este destinat publicului cu un nivel de expertiză mai scăzut decât autorul, dar care este interesat sau are nevoie de informaţii despre alimentaţie sănătoasă. De asemenea, ghidul alimentar românesc este o lucrare de referinţă în domeniul nutriţiei, întrucât face parte din pachetul de ghiduri medicale elaborate de Ministerul Sănătăţii. Conform FAO (2018), ghidurile alimentare naţionale conţin informaţii fundamentate ştiinţific într-un limbaj a cărui lizibilitate este testată pe public neavizat.

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

Pornind de la definițiile anglicismelor enunțate mai sus, ne-am propus să analizăm anglicismele neadaptate în limba română care, deși apar și în alte domenii decât în medicină, capătă în corpus sens contextual. După ce termenii au fost extrași manual din texte, au fost confruntați cu un dicționar medical de prestigiu (DM, 2010) al cărui autor, Valeriu Rusu, dedică anglicismelor numeroase observații după o lungă experiență în cercetarea terminologiei medicale. Pentru ilustrul autor, anglicismele sunt termeni de origine engleză, intraductibili, care circulă „cu dificultățile de rigoare" (Rusu, 2010:37). Al doilea dicționar medical utilizat în studiu a fost *Dicționar de termeni medicali* (DTM, 2014), o traducere după *Black's medical dictionary* – Harvey Marcovitch (ed.), 42nd edition, A&C Black, 2010. Alte dicționare în limba română folosite în studiul nostru au fost: *Dicționar de termeni biotehnologici* (2005), *Dicționar de psihologie* (2006), *Dicționar de genetică moleculară și inginerie genetic* (2012) și șase dicționare generale. Pentru a arăta sensul anglicismelor în limba de origine, am consultat două dicționare de nutriție – *Benders' dictionary of nutrition and food technology* (2006) și *Dictionary of Food Science and Nutrition* (2006), un dicționar de știință și tehnologie alimentară – *Dictionary of Food Science and Technology* (2009), trei dicționare medicale de circulație internațională – *Dorland's Illustrated Medical Dictionary* (2011), *Mosby's Medical Dictionary* (2013) și *Taber's Cyclopedic Medical Dictionary* (2017), un dicționar de genetică – *A Dictionary of Genetics* (2006), și un dicționar al anglicismelor europene – *A Dictionary of European Anglicisms. A Usage Dictionary of Anglicisms in Sixteen European Languages* (2005), realizat cu colaborare internațională, care acoperă inclusiv limba română.

În cercetarea noastră nu am luat în considerare numeroasele exemple de anglicisme din corpus pentru care erau precizate corespondențele în limba română. Nu am tratat acronimele englezești și nici anglicismele formate prin derivare, acestea fiind obiectul studiilor viitoare.

REZULTATE

Anglicismele necesare și intraductibile în corpus sunt prezentate pe trei secțiuni: 1) cele care sunt introduse în dicționare medicale românești, 2) cele care lipsesc din dicționarele medicale românești și 3) cele care lipsesc din toate dicționarele consultate.

1) Anglicisme necesare și intraductibile în corpus care sunt introduse în dicționare medicale românești

Următorii termeni identificați în corpus fie sunt recunoscuți în DM (2010) ca anglicisme fără corespondențe în limba română, fie sunt introduși în DTM (2014). Fiecare anglicism enumerat este definit parțial sau în întregime și ilustrat cu exemple din textele analizate. Acolo unde a fost cazul, am adus completări constând în opinii personale argumentate privind necesitatea introducerii unor termeni în dicționarele de specialitate și opinii ale cercetătorilor preocupați de influența limbii engleze asupra limbajului medical.

BIOFEEDBACK

Biofeedback este un anglicism care apare în tratat o singură dată ca exemplu de tehnică de relaxare utilizată ca strategie în managementul stresului (*tehnica **biofeedback***, T1:243). Termenul este amplu definit în DP (p. 112) și „se referă la ansamblul de metode terapeutice şi de explorare pasibile să ofere subiectului o informaţie inversă privind modificările spontane sau provocate de unul sau altul dintre parametrii fiziologici, precum şi să producă o întărire prin condiţionare operantă [...]". DTM (p. 101) îl introduce cu același sens, subliniindu-i rolul în relaxarea mușchilor spastici, controlul ritmului cardiac și al tensiunii arteriale etc. Despre această tehnică de relaxare scriu toate dicționarele medicale de circulație internațională consultate (DIMD:217, MMD:207, TCMD:265).

BORDERLINE

Borderline [Engl. *borderline* = linie de separație] „Angl. utilizat, în general, cu sensul de stare limită sau intermediară, de graniță, de frontieră între normal și patologic" (DM:310). Termenul apare cu același sens în dicționarele medicale în limba engleză (DIMD:240, TCMD:299, MMD:231) și o singură dată în corpus: *prezenţa FRCV* (n.n. *factori de risc cardiovascular*) *la nivel*

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

borderline *(HTA, IGT etc)* (T2:185). În DEA (p. 31) se precizează că este folosit în special în psihologie, inclusiv în limba română. Însă în dicționarul de nutriție (BDN:71), termenul apare în structura ***borderline*** *substances* cu sensul de „foods that may have characteristics of medication in certain circumstances [...] nutritional supplements for treatment of short bowel disease, lactose-free milk for children with lactose intolerance, galactosaemia and galactokinase deficiency, gluten-free foods for patients with coeliac disease, specially formulated foods for treatment of a variety of genetic diseases."[1]

BYPASS

Bypass [Engl. *by* = lângă; *pass* = trecere] „Sin.: pontaj." (DM:317); (*bypass, bypassuri* – DOOM:109). Dintre toate sensurile în limba engleză, doar sensul medical circulă mai mult la nivel internațional (DEA:43). Dacă DIMD (p. 266-267), de exemplu, introduce termenul în 39 de structuri din care 6 se referă la ***bypass*** în scopul corectării obezității, în DTM (p.130), termenul apare doar în structurile ***bypass*** *arterovenos coronarian* și ***bypass*** *cardiopulmonar*. Numai DCR (p. 112) introduce structura ***bypass*** *gastric*. Considerăm că este indicată introducerea termenului în dicționarele de nutriție, cunoscut fiind rolul dieteticianului în educația nutrițională a pacientului cu bypass gastric. În corpus apare de opt ori în tratat și o dată în ghid în exemple ca: ***By-pass-ul*** *gastric poate necesita suplimentarea cu tiamină, datorită reducerii aportului caloric şi absorbţiei cu eficienţă redusă* (T1:399). Alte exemple: ***bypass-ul*** *gastric Roux-en-Y* (T1:665), ***bypassul*** *jejunoileal* (T1:665), ***bypassul*** *coronarian* (T2:429) și ***by-pass*** *jejuno-ileal* (G:45).

CLEARANCE

Clearance [Engl. *clearance* = îndepărtare, debarasare] „Termen de origine engleză, cu semnificația de degajare, nivel de trecere, coeficient de epurare. […]" (DM:367); (*clearance-ul, clearance-uri*); DTM (p.164) îl introduce în structurile ***clearance*** *al creatininei* și ***clearance*** *medicamentos*. MDA (p. 432) și MDN (p.198) îl definesc ca „raport între concentrația sangvină a unei substanțe și eliminarea prin urină". Este menționat cu același sens în dicționarele medicale străine (TCMD:490, DIMD:370, MMD:377). Considerăm că ar trebui introdus în dicționarele de nutriție întrucât este prezent în numeroase structuri precum: ***clearance-ul*** *particulelor de VLDL remnant* (T2:241), ***clearance-ul*** *postprandial al lipoproteinelor bogate în trigliceride* (T2:284), *scăderea* ***clearance-ului*** *pentru trigliceride.* (T2:285), *creșterea* ***clearance-ului*** *LDL colesterolului* (T2:389) etc. În tratat are 21 de ocurențe.

DUMPING

Dumping syndrome [Engl. *dumping*, de la *to dump* = a descărca, a arunca în cantitate mare; gr. *syndrome* = drum împreună, concurs, de la *syn* = împreună; *dromos* = cursă, drum.] „Anglicism care desemnează un sindrom marcat de senzația de rău general (transpirații, palpitații, vertije, cefalee etc.) survenind la maximum 30 de minute după masă la pacienții cu rezecție gastrică" (DM:453). Anglicismul ***dumping*** se regăsește în tratat de nouă ori în asociere cu determinantul *sindrom*: *Tratamentul chirurgical al bolii gastrice care rezultă în îndepărtarea sau scurcircuitarea sfincterului piloric, poate fi urmat de simptome ale sindromului* ***dumping*** *ca urmare a evacuării rapide a conţinutului gastric alimentar în intestin.* (T1:665)

În DTM (p. 676) apare structura *sindrom de* ***dumping***, iar în MDN (p. 319), ***dumping*** *sindrom*, cu același sens și în dicționarele medicale în limba engleză (DIMD:572, TCMD:733, MMD:569). Ca anglicism european, termenul ***dumping*** este cunoscut în domeniul economiei (DEA:101). De altfel, sintagmele ***dumping*** *social* (MDA:775) și ***dumping*** *valutar* (MDN:319, MDA:775) apar în dicționarele românești.

FEEDBACK

Feed-back [Engl. to feed = a mânca, a se hrăni; back = înapoi.] „Sin.: conexiune inversă" (DM:513); *feedback, feedbackuri* (DOOM:298).

[1] *alimente care pot avea, în anumite circumstanțe, caracteristici de medicamente (suplimente nutritive pentru tratamentul sindromului de intestin scurt, lapte fără lactoză, alimente fără gluten, formule speciale pentru tratamentul unor boli genetice* (t.n.)

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

În tratat are 13 ocurențe cu sens general de *retroacțiune* (MDN:380, MDA:891, DCR:236): ***feedback-urile*** *rezultate din monitorizare şi evaluare* (T2:155), *perturbarea sistemelor* ***feed-back*** *ale ingestiei alimentare* (T2:3), ***feedback*** *între ficat şi celula beta* (T1:112), ***feed-back-ul*** *primit din partea grupului* (T1:225) etc. De altfel, acest sens s-a răspândit aparent în limbajul colocvial ca alternativă la echivalențele autohtone (DEA:112). DTM (p. 459) definește *mecanismul de* ***feedback*** pentru a descrie reglarea concentrației de hormoni în sânge. În dicționarele medicale în limba engleză sunt definiți termenii *alpha* ***feedback***, *negative* ***feedback***, *positive* ***feedback*** și *tubuloglomerular* ***feedback*** (DIMD:687).

FITNESS

Este un anglicism european care în România a apărut în anii '90 (DEA:115). În tratat are 13 ocurențe și este difinit astfel: *Termenul de "****fitness****" se referă în general la capacitatea de a efectua o activitate fizică moderată sau viguroasă, fără a resimţi oboseală excesivă sau reacţii adverse şi vizează sănătatea cardiorespiratorie, compoziţia corporală optimă, dezvoltarea şi forţa musculară, rezistenţă şi flexibilitate* (T1:301). Structurile din corpus în care anglicismul apare alături de un determinant sunt: ***fitness*** *cardiorespirator* (T2:532) și ***fitness*** *muscular* (T1:156).

Termenul este introdus în DCR:246, MDN:390, și DTM:308, însă fără detalii despre tipurile de fitness (aerobic, cardiorespirator, biologic și fizic), așa cum apar în dicționarele în limba engleză (DIMD:713, MMD:1392, TCMD:936).

KIT

Kit [Engl. *kit* = echipament] „Anglicism adoptat pentru denumirea unui ansamblu de materiale și de produse necesare efectuării unei determinări, investigații sau manevre terapeutice" (DM:658); (*kituri* – DOOM:434). Este recunoscut ca anglicism european (DEA:177) cu sens general de *ansamblu, set* (MDN:533, DCR:313), precum în următorul exemplu: *Metodele enzimatice pentru determinarea profilului lipidic, prin natura reactivilor utilizaţi, sub formă de* ***kituri****, permit automatizarea proceselor necesare pentru efectuarea analizelor de laborator* (T1:128). Apare de trei ori în tratat.

LINKAGE

Linkage [Engl. *linkage*, de la *to link* = a lega, a uni] „Anglicism care desemnează o asociere de gene ce manifestă tendința să rămână reunite în descendență în loc să prezinte o segregare independentă conform legii a treia a lui Mendel" (DM:682). ***Linkage*** apare în toate dicționarele medicale străine (DIMD:160, TCMD:1406, MMD:1046) și este recunoscut ca anglicism European (DEA:186). Cu același sens din genetică, anglicismul ***linkage*** apare în MDN (p. 550), iar DTB (p. 85) și DTM (p. 442) introduc termenul ***linkag*** ca echivalent în limba română pentru același sens. Autorii tratatului păstrează termenul în limba engleză (11 ocurențe):

Studii de ***linkage*** *în obezitatea la populaţii de diverse origini entice* […] (T2:31)

PATTERN

Pattern [Engl. *pattern* = model, șablon] „Anglicism utilizat frecvent cu sensuri multiple: model, tipar, șablon, schemă de bază, formă a unei structuri vii sau nevii […]" (DM:836). În ciuda faptului că *pattern* este definit în dicționare ca anglicism (DCR:402, MDN:690) cu sensul de *model, schemă, tipar*, în lucrarea *Etymology, Polysemy and Translation. The Case of the Word "Pattern" in the Romanian Medical Language*, Iulia Cristina Frînculescu (2014:370) analizează acest lexem polisemantic aratând că nu provine din limba engleză („From Old French, the word entered the English language through Anglo-Norman"). Cercetătoarea îl dezambiguizează sugerând echivalențe românești care se potrivesc vocabularului diferitelor științe medicale în care este deja folosit: *caracter, afectare, aspect, curbă, desen, deprindere, distribuție, model, șablon, profil, tablou, tip, vârf, traseu* și altele. Cu sensul de *'fixed or regular behaviour'* apare în dicționarul de anglicisme europene (DEA:228). Considerăm că ar trebui introdus în dicționarele de nutriție, având în vedere utilizarea frecventă în textele de specialitate alături de determinanți – ***pattern*** *alimentar* (7 ocurențe în tratat):

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

*Nutriţia de tranziţie reprezintă modificarea **patternului** alimentar prin trecerea de la o dietă tradiţională normocalorică, bogată în fibre, la una hipercalorică, bogată în general în grăsimi şi glucide rafinate, deficitară în micronutrienţi.* (T1:622)

*Fluctuaţiile concentraţiei trigliceridelor pot ajunge până la 30% de la o zi la alta, în funcţie de **pattern**-ul alimentar.* (T2:334)

POOL

Pool [Engl. *pool* = fond comun] „Anglicism prin care se denumește un ansamblu format din componente de aceeași natură. Ex.: p. de aminoacizi, p. de sodiu […]" (DM:872). DEA (p. 237-238) îl identifică a fi utilizat la nivel european cu sensurile „piscină" și „joc american". DCR (p. 420) nu îl menționează în context medical, ci economic, cu sensul de „grupare a producătorilor". MDN (p. 731) adaugă sintagma ***pool** metabolic* („depozit comun de substanțe intermediare în metabolism; cantitatea totală disponibilă a substanțelor de un anumit fel"). Acest anglicism apare de două ori în tratat și o dată în ghid.

*Aminoacizii rezultaţi din degradarea proteinelor, alături de cei proveniţi din dietă, formează **pool-ul** de aminoacizi din celule şi sânge, care este relativ constant.* (T1:349)

*Nivelul seric al acidului uric depinde de balanţa dintre sinteza purinelor şi ingestia alimentară de purine pe de o parte, iar pe de cealaltă parte de eliminarea urinară şi intestinală de uraţi, astfel încât „**poolul**" de acid uric este de 1000 mg iar „turn overul" zilnic este de 60%.* (T1:750)

POOL METABOLIC „1) Depozit comun de substanțe intermediare rezultate din metabolism. 2) Cantitatea totală disponibilă a substanțelor de un anumit fel, de obicei la nivelul unui anumit compartiment." (DM:872)

*Din cantitatea totală de fosfor, 85% se regăseşte la nivelul oaselor şi dinţilor, în combinaţie cu calciul, sub formă de hidroxiapatită, iar restul de 15% constituie **pool-ul** activ metabolic, prezent în compartimentele intra- şi extracelular.* (G:52)

Anglicismele ***pool** de aminoacizi* (*amino acid pool*) și ***pool** metabolic* sunt menționate în dicționarele medicale în limba engleză (TCMD:1883, DIMD:1496).

REBOUND

Rebound [Engl. *rebound* = recul, ricoșare] „Anglicism care desemnează fenomenul de reapariție a semnelor unei boli când este oprit brusc tratamentul acesteia. Uneori termenul este utilizat ca sin. cu *recrudescență* (n.n. care se referă tot la boală)" (DM:936). Sensul termenului din corpus (unde are două ocurențe) îl găsim în TCMD (p. 2004) și în DIMD (p. 1603), unde apare inclusiv sintagma *adiposity rebound*. Considerăm necesară introducerea acestui termen în dicționarele de nutriție, cu completarea sensului din DM, întrucât se poate vorbi de ***rebound*** nu numai cu referire la o boală, ci și la starea de sănătate (efectul unor diete asupra organismului, fazele de creștere și dezvoltare la copii etc.).

*Reducerea ponderală maximă a fost în primele 6 luni, urmată de faza de menţinere, în care a apărut un **rebound** parţial urmat de un platou.* (T2:526)

*Adipozitatea se diminuă în primii ani de viaţă, atingând un minim la 6 ani. Urmează apoi o perioadă de **rebound** al adipozităţii care pregăteşte copilul pentru pubertate.* (G:72)

SCAVENGER

Scavenger [Engl. *scavenger* = măturător] „Anglicism utilizat inițial cu referire la celulele fagocitare care captează o serie de deșeuri din organism, iar ulterior extins la substanțele ce inactivează sau distrug toxinele, ca și la substanțele enzimatice sau medicamentoase care inactivează radicalii liberi" (DM:973). Prima referire din definiție se regăsește în MMD (p. 1598) și TCMD (p. 2104), iar ultima în DIMD (p. 1674). În tratat identificăm acest anglicism de trei ori:

*Receptorii hepatici pentru HDL sunt diferiţi de cei pentru LDL; fac parte dintr-o familie mai mare de receptori cunoscuţi ca şi **scavenger** receptor (SR) (receptori gunoieri) pentru că rolul lor este cel de îndepărtare a diferite resturi prin fagocitoză (mai ales în macrofage).* (T1:70)

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

Cei mai importanţi receptori sunt: MSRs (macrophage ***scavenger*** *receptors) cu diverse subtipuri, CD36 şi CD38.* (T2:576)

*Se cunosc mai multe tipuri de receptori care pot lega cu toţi AGE, cum ar fi receptori de andocare („****scavenger*** *receptors")* […]. (T2:579)

SCREENING

Screening [Engl. *screening*, de la *to screen* = a cerne, a alege] „Anglicism cu sensuri multiple, utilizat în medicină în situații și circumstanțe foarte variate: în farmacologie (identificarea unor compuși cu anumite însușiri farmacodinamice), pentru examenul periodic al stării de sănătate (în medicina preventivă), în radiologie (depistarea sistematică, în masă, a unei anumite boli). Sin. (mai mult sau mai puțin cuprinzătoare): depistare, triere, selecție, examen systematic" (DM:980). Termenul apare definit în toate dicționarele medicale în limba engleză consultate și în dicționarul de nutriție BDN (p. 427). Este definit în context medical în DCR (p. 469), iar în DTM (p. 661) sunt introduse structurile ***screening*** *genetic* și ***screening*** *mamar*. Deși este recunoscut ca anglicism medical european, sunt disponibile echivalențe în limbile primitoare (DEA:272). Este unul dintre anglicismele cele mai frecvente în corpus (140 ocurențe în tratat, 5 ocurențe în ghid).

Responsabilitatea ***screening-ului*** *pentru dislipidemii revine tuturor medicilor.* (T2:329)

Cea mai bună metodă de identificare a obezității / supraponderii este ***screeningul****.* (T2:130)

Se recomandă ***screening-ul*** *colesterolemiei la adolescenţii care au părinţi cu hipercolesterolemie.* (G:78)

Deoarece semnele unei nutriţii deficitare sunt adesea trecute cu vederea, se pune accentul pe elaborarea unor planuri de ***screening*** *al malnutriţiei la persoanele vârstnice şi de găsire a unor modalităţi de prevenire a acesteia.* (G:92)

SELF

Self [Engl. *self* = de sine] „Ansamblul tuturor determinanților antigenici (antigeni ai complexului major de histocompatibilitate, antigeni ai sistemului imunitar, grupe sanguine) pe care îi posedă un subiect. […] Sin.: *propriu*, dar în română se utilizează mai frecvent anglicismul *self*" (DM:983). Dacă în dicționarul medical românesc definiția face referire numai la imunologie, în DCR (p. 472) se amintește de *self-control (autocontrol)*, iar în dicționarele medicale în limba engleză (DIMD:1689, MMD:1616-1618, TCMD:2123-2124) pot fi identificate inclusiv sensurile din exemplele de mai jos datorită determinanților cu care anglicismul se asociază (4 ocurențe în tratat):

*Beneficiile adiţionale sunt obţinerea unei stări de bine, reducerea greutăţii şi creşterea sentimentului de mulţumire de sine (****self*** *esteem).* (T1:193)

Scopul final al educaţiei terapeutice este de a „împuternici" (engl. empowerment) persoana cu boală cronică să preia asupra ei o parte din îngrijirea bolii (engl. ***self****-care,* ***self****-management).* (T1:223)

SLUDGE

Sludge [Engl. *sludge* = noroi de canal] „Anglicism utilizat frecvent cu sensul de agregat sau agregare a hematiilor […]" (DM:1072). În plus față de acest sens, dicționarele medicale în limba engleză adaugă structurile *biliary* ***sludge*** (DIMD:1726) și ***sludge*** *syndrome* (TCMD:2175). Acest anglicism este menționat o singură dată în tratat:

*Se produce creşterea secreţiei biliare de colesterol, stază la nivelul veziculei biliare, precipitarea microcristalelor de colesterol, cu apariţia iniţial a nămolului biliar (****sludge****), apoi a calculilor.* (T1:700)

STRES

Conform DEA (p. 309), termenul este un anglicism european utilizat atât ca substantiv, cât și ca verb *(a stresa*). În corpus îl identificăm de 307 ori în tratat și de 10 ori în ghid în structuri precum: ***stress*** *profesional* (T1:7), ***stresul*** *metabolic* (T1:774), ***stress-ul*** *oxidativ* (G:45), ***stress-ul***

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

chirurgical (G:54), ***stressului*** *oxidativ* (T2:524), ***stresului*** *psihosocial* (T1:182), ***stress-ului*** *emoţional* (G:21) etc. Este definit în toate dicţionarele medicale consultate, inclusiv în cele de nutriție, iar în dicționarul medical românesc, termenul apare introdus în structura ***stres*** *porttraumatic* (DTM:709).

TRIAL

Trial [Engl. *trial* = încercare, experiment] „Anglicism folosit frecvent în limbajul clinic, cu referire la testarea și/sau compararea eficacității uneia sau mai multor terapii pe grupuri de pacienți" (DM:1160). DCR (p. 546) și DEA (p. 331) îl introduc ca anglicism în domeniul sportului. Mai multe sensuri din limbajul medical sunt enumerate și detaliate în dicționarele în limba engleză (DIMD:1959, MMD:1809, TCMD:2404). Apare o dată în ghid și de 72 de ori în tratat.

O meta-analiză a 67 ***trialuri*** *clinice controlate care au cuantificat efectul fibrelor alimentare asupra colesterolului total, a demonstrat că un aport de 2-10 grame/zi determină reducerea cu 1.75 mg/dl a colesterolului total şi cu 2.2 mg/dl a LDL colesterolului.* (T2:361)

TRIGGER

Trigger [Engl. *trigger* = trăgaci de armă de foc] „Anglicism utilizat pentru a desemna stimulul care are capacitatea de a declanșa un anumit proces sau fenomen" (DM:1162). Este recunoscut ca anglicism european folosit în medicină (DEA:331). Aceeași definiție apare în dicționarele românești (DCR:546, MDN:949) și străine (MMD:1813, TCMD:2410). Îl găsim de trei ori în tratat.

Pe de altă parte, lipozaharidele bacteriene pot acţiona ca ***trigger*** *în inflamaţia din sindromul metabolic indus de diete hiperlipidice.* (T2:51)

Mecanismele sunt reprezentate de către staza venoasă asociată obezităţii, care este un ***trigger*** *pentru TVP* […] (T2:113)

TURNOVER

Turnover [Engl. *turn-over* = întoarcere] „Anglicism care denumește intensitatea și viteza de metabolizare a unei anumite substanțe […]" (DM:1174). Același sens (de *reînnoire biologică*) este precizat în dicționarele în limba engleză (TCMD:2426, DIMD:1991). Forma corectă a termenului este fără cratimă deoarece apare ca substantiv atât în tratat (19 ocurențe), cât și în ghid (4 ocurențe): *modificarea ratei de* ***turn-over*** *a proteinelor* (T2:58), ***turnover*** *celular crescut de acid folic* (G:49, ***turn-over-ul*** *proteinelor* (T1:79), ***turnoverul*** *proteic* (T1:79), ***turnover-ul*** *colesterolului* (T1:66), ***turn-overul*** *aminoacizilor* (T1:93), *în cadrul* ***turn-over-ului*** *proteic normal* (G:21), *creşterea* ***turnover-ului*** *osos* (n.n. al fosforului) (G:53), *efectul total constă în creşterea* ***turnoverului*** *şi pierderea de masă proteică* (T1:81), *creşterea* ***turn-overului*** *eritrocitelor* (T1:105) etc.

2) Anglicisme necesare și intraductibile în corpus care lipsesc din dicționarele medicale românești

În următoarea secțiune a lucrării menționăm anglicismele extrase din corpus care nu apar în dicționarele medicale românești (DM și DTM), dar apar în celelalte dicționare consultate – dicționare generale, de altă specialitate (psihologie) sau în cele în limba engleză (medicale, de nutriție și de tehnologii alimentare).

BOARD

Dicționarele în limba română (MDN:140, DCR:102) îl introduc cu sensul de *conducere, administrație, departament* (*board, boarduri*). Sensul termenului din exemplul dat (grup de experți în domeniul medical) îl regăsim în dicționarele medicale în limba engleză (DIMD:231, MMD:226, TCMD:291). Acest anglicism apare în tratat de trei ori în capitolul *Nozologie, taxonomie, istoric, importanţă; obezitatea o problemă de sănătate publică* și o dată în ghid:

Ulterior, prin reorganizarea EASO, preşedintele ARSO (profesorul N. Hâncu din 1997), a devenit membru al ***Board-ului*** *European şi mai târziu, membru al European Obesity Task Force.* (T2:9)

CHIPS

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

Chips-uri (G:29) este termenul care apare în corpus ca exemplu de aliment cu indice glicemic mare (7 ocurențe în tratat, 2 ocurențe în ghid). Este menționat în dicționarele străine de nutriție (BDN:112, DFSN:46) și de tehnologie alimentară (DFST:90), iar în DCR (p. 134) și DEX (*chips, chipsuri,* p. 197) este introdus cu sensul de cartofi feliați subțire și prăjiți. Ca anglicism european este înțeles cu sensul de aliment, dar fără a se face legătura cu tehnica de preparare (DEA:58).

CLAMP

Împreună cu determinantul *glicemic*, sensul anglicismului ***clamp*** din exemplul următor apare în DIMD (*clamping* și *euglycemic clamping*, p. 367). În celelalte dicționare medicale în limba engleză (MMD:374, TCMD:487), ***clamp*** are sens de instrument chirurgical (clemă). Apare de 13 ori în tratat.

Tehnica ***clamp-ului*** *glicemic a fost dezvoltată de DeFronzo et al. şi este în prezent acceptată ca metodă de referinţă pentru determinarea insulinosensibilităţii.* (T1:109)

CORNFLAKES

Cornflakes (G:29) este termenul care apare de două ori în ghid ca exemplu de aliment cu indice glicemic mare. Este precizat în dicționarul de nutriție (DFSN:57) și în cel de tehnologie alimentară (DFST:110). Este recunoscut faptul că, deși apare ca anglicism european larg răspândit, în România este folosit mai puțin frecvent decât *fulgi de porumb* (DEA:72) și inclusiv cu forma *corn-flakes* (DEX:259, DOOM:186). MDN (p. 240) îl introduce cu sensul de „produs alimentar din porumb sub formă de fulgi".

DESIGN

Este un anglicism cu largă răspândire în Europa (DEA:86) cu sensul de „modalitate de prezentare (estetică) a unui lucru" (MDA:666), „aspect" (DCR:189, MDN:286). Termenul apare de șapte ori în tratat cu referire la studii clinice și la fast-food: *metodologii de* ***design*** *de studiu* (T1:213), *gustul bun și* ***designul*** *atractiv* (T1:549), ***designul*** *studiilor* (T2:31), *studii cu* ***design*** *complex* (T2:36) etc.

DISTRESS și **EUSTRESS**

Termenii ***distress*** *psihologic* (T1:6) și ***eustress*** (în figura din T1:240) au 9 ocurențe în tratat. În dicționarele medicale în limba engleză, sensul termenului ***distres*** este de *suferință psihică sau fizică* (*physical or mental pain or suffering*, DIMD:557, MMD:549, TCMD:707), iar cel de *eustres* este de *stres constructiv*, după cum este definit în corpus (T1:239), în MMD (p. 652) și TCMD (p. 856). În DP (p. 750), ***eustresul*** este „opus neajutorării care face referire la reacţiile negative apărute atunci când situaţia este greu controlabilă."

DRESSING

Termenul are în tratat 7 ocurențe cu sensul de sos pentru salate: ***dressing*** *pentru salate din comerţ cu conţinut scăzut în grăsimi şi calorii* (T2:364); *izoflavonoidele din soia au aplicabilitate şi în industria alimentară, fiind utilizate în fabricarea* […] ***dressingurilor*** (T1:445); *alte surse de vitamina E sunt* […] ***dressingurile*** (T1:728) etc. Cu sens de „încăpere debara, în care poate încăpea toată îmbrăcămintea casei" este introdus MDN (p. 317). În plus față de acest sens, DCR (p. 204) introduce termenul *dressing* cu sensul de „sos rece". Dicționarele străine de nutriție (DFSN:72) și de tehnologii alimentare (DFST:140) îl introduc cu sensul de sos, iar cele medicale cu sens de „any of various materials for covering and protecting a wound" (DIMD:567, MMD:563, TCMD:722).

DRIFT

În inventarul dicționarului medical românesc consultat nu este introdus anglicismul ***drift***, dar acesta apare în structura *random genetic* ***drift*** cu sens de *fluctuație genetică* (p. 524), respectiv *derivă genetică* (DM:424), deoarece autorul a ales să elaboreze un dicționar trilingv (română-franceză-engleză), din dorința de a încerca „echivalența între termeni din limbi diferite" (DM:12). În dicționarele medicale în limba engleză, în plus față de structurile *genetic* ***drift*** și *antigenic* ***drift***, termenul este introdus în structuri precum *ulnar* ***drift*** (în reumatologie) și *pronator* ***drift*** (în neurologie) (DIMD:567, MMD:363, TCMD:723). În tratat, termenul ***drift*** apare de trei ori.

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

Genele care au afectat negativ procesul de oxidare a lipidelor ar fi putut şi ele să sufere mutaţii întâmplătoare şi ***drift****.* (T2:38)

FAST-FOOD

Termenul este recunoscut ca anglicism european (DEA:111) (*fast-food, fast-fooduri* – DEX:416, DOOM:295) cu sensul de „restaurant caracterizat prin distribuirea rapidă a unor produse în serie, relativ ieftine și a căror preparare este (parțial) automatizată” (MDA:879) sau „restaurant de tip american unde se mănâncă repede și ieftin” (MDN:378, DCR:235). În tratat are 53 de ocurențe și este definit astfel:

*Termenul '****fast foods****' se referă la alimente gata preparate şi accesibile, cu conţinut caloric crescut, care sunt consumate frecvent şi în cantitate mare.* (T2:737)

După cum era de așteptat, definiția termenului apare în dicționarele străine de nutriție (BDN:182, DFSN:94), în cel de tehnologie alimentară (DSTA:161) și în TCMD (p. 953).

HAMBURGER

Acest anglicism este răspândit în toată Europa (DEA:143) cu sens de „bucată de carne tocată friptă, servită într-o chiflă” (MDN:446, MDA:1039); (*hamburgerul, hamburgeri* – DCR:274, DOOM:349). În tratat are 5 ocurențe și este asociat cu efectul potențial obezogen (T2:11) și cancerigen (T2:416), fiind recomandată selecția lui din grupa carne și produse din carne „doar în ultimă instanță” (T1:416): *Regimul alimentar bogat în carne roşie (vită, porc, miel, cârnaţi şi* ***hamburgeri****) creşte riscul de cancer colorectal.* (T2:674)

HOTDOG

Termenul este utilizat ca anglicism în multe țări europene, ca parte a culturii fast-food (DEA:157), cu sensul de „cârnat sau crenvurșt cald, servit cu muștar, într-o chiflă (lunguiață)” (MDN:474, MDA:1088); (*hotdog, hotdogul, hotdogi* – DOOM:366). DCR îl menționează ca americanism (p. 284), la fel ca *hamburger* (p. 275) și *fast-food* (p. 235). În corpus, termenul are forma neadaptată, ***hot dog*** (de trei ori în tratat), ***hot dogs*** (o dată în ghid) și este exemplificat ca aliment de evitat în selecția alimentară optimă (T1:467,517,549; G:141). De asemenea, este definit în dicționarul de nutriție (DFSA:123) și în cel de tehnologie alimentară (DSTA:214).

INPUT și **OUTPUT**

Ambii termeni sunt anglicisme europene care au apărut în țara noastră în anii '70-'80; ***input*** este folosit mai frecvent decât echivalentul său *intrare* (DEA:162-163,220, DCR:296). În corpus au sens de ***aport***, respectiv ***consum*** *energetic* pentru că *dezechilibrul dintre* ***input****-ul şi* ***output****-ul energetic* (T2:3) face parte din etiologia obezității. Sensul acestor sintagme (***input*** *energetic* și ***output*** *energetic*) poate fi identificat în cuprinsul capitolului *Etiopatogeneza, fiziopatologia, morfopatologia obezităţii* din tratat („***Aportul*** *energetic* excesiv raportat la ***cheltuielile*** *energetice* este cauza centrală a apariţiei obezităţii” – T2:41) și capitolul *Metabolismul energetic* din ghid („În cazul organismului uman, ***aportul*** *energetic* (reprezentat de consumul de alimente) este discontinuu şi variabil, în timp ce ***consumul*** *energetic* este permanent, cu variaţii intra- şi interindividuale legate de metabolismul bazal, activitatea fizică și termogeneză.” – G:16). În MDN sunt introduși termenii ***input*** și ***output*** cu sensul de *intrare* (p. 500), respectiv *ieșire* (p. 666). În plus, definiția raportului ***input-output*** din același dicționar confirmă sensul celor două anglicisme din corpus: „raportul dintre energia sau forța introdusă într-un sistem tehnic, fizic sau natural și energia sau forța produse de acestea (MDN:500).

JUNK-FOOD

Termenul ***junk-food*** apare în tratat de două ori cu sensul de „alimentaţia nesănătoasă, bogată caloric şi fără valoare nutritivă, ce conţine cantităţi mari de zahăr rafinat, făină albă, grăsimi trans şi saturate, sare, aditivi (glutamat de monosodiu, tartrazine, etc.), în acelaşi timp fiind însă săracă în proteine, vitamine şi fibre” (T1:297). Este mai puțin răspândit în Europa decât fast-food (DEA:173) și este introdus în dicționul românesc DCR (p. 310) cu sensul de „mâncare nesănătoasă” și în cele în limba engleză – dicționarul de nutriție DFSN (p. 136) și dicționarul medical TCMD (p. 953).

INJURY

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

Până să apară în vocabularul medical românesc, termenul *injurie* (cu sensul de *leziune*) a fost şi este folosit în limbajul comun cu sensul de *insultă*, *jignire gravă* (DA:48)*, ocară, hulă, batjocură, defăimare, ponegrire* (DS:137), *invectivă* (DEX:557), cu antonimele *omagiu*, *elogiu, admiraţie, veneraţie, laudă, apreciere elogioasă* (DA:48). Termenul *injurie* a fost deja adoptat de mulți specialiști în domeniul medical și este utilizat în textele medicale. În corpusul analizat, am identificat acest termen de cinci ori în tratat și de două ori în ghid: *ipoteza "răspunsului la **injurie**" (engl. response-to-**injury**)* (T2:573); *resveratrolul este o fitoalexină protectoare a plantelor, produsă ca urmare a **injuriilor** determinate de razele ultraviolete, factori mecanici şi microorganisme infecţioase* (T1:447); *în urma **injuriilor** suferite de plantele din acest gen* (T1:449); *se adaugă un factor de corecţie în funcţe de **injuria** suferită* (T1:776); *sunt indicate pacienţilor critici care au suferit anumite **injurii** (arsuri, traumatisme, pacienţilor ventilaţi mecanici)* (T1:779); *protecţia organismului faţă de diverse **injurii** sau boli* (G:15); *toate determinând hemostază ca răspuns la **injurie*** (G:35).

Iulia Cristina Frînculescu (2011, 2014) supune cercetării lingvistice „capcana semantică" ***injurie*** și ***injury***. Considerând ***injury*** un „barbarism" și un „prieten fals", cercetătoarea susține adoptarea atitudinii de prudență lexicală și recomandă utilizarea termenului folosit de peste 50 de ani, *leziune*, un cuvânt împrumutat din limba franceză.

MINDFULNESS

Termenul apare de trei ori în tratat în exemplele: *tehnici de relaxare standard sau tehnici de tip **Mindfulness**-based stress reduction* (T1:185), ***mindfullness*** *sau meditaţia este utilizată în combaterea stresului* (T1:243) și ***mindfulness*** *nu implică pasivitatea şi privarea de emoţii* (T1:243). Este introdus numai în două dicționare în limba engleză (MMD:1148, TCMD:1486,1532).

NONSENSE și **MISSENSE**

Ambii termeni pot fi identificați în dicționarul românesc de genetică (DGMIG:228) și în dicționarele de specialitate în limba engleză (DIMD:1214, MMD:1239, TCMD:1577, DG:279,301). Cele două anglicisme apar o singură dată în corpus în exemplul: *În colestaza din litiaza biliară sunt incriminate mutaţiile **nonsense** şi **missense** ale genei MDR3* […]. (T1:700)

PEAK

Anglicismul ***peak*** apare o singură dată în tratat: *Un accent important se pune pe consumul adecvat de lapte la copii şi adolescenţi pentru atingerea **peak**-ului de masă osoasă corespunzător care va reduce semnificativ riscul de fracturi la vârsta adultă* (T1:763). Singurul sens identic cu cel din corpus îl găsim în dicționarul de nutriție în limba engleză: ***peak*** *bone mass – the amount of bone tissue present in the body at full maturation of the skeleton*[2] (DFSN:179). Structura ***peak*** *flowmetru* este introdusă în DTM cu sensul de „dispozitiv cu care un individ poate expira aer din plămâni" (p. 560).

SET POINT

Cu o singură apariție în corpus, anglicismul ***set point*** poate fi identificat în exemplul următor: *În consecinţă, în societatea modernă în care accesul la alimente este liber, indivizii tind spre acea limită superioară a **set point-ului** greutăţii corpului* (T2:38). Sensul din text este de *A homeostatic mechanism that maintains a variable (such as body temperature, body weight, blood glucose level, or hormone levels) within specific limits.*[3] – TCMD:1855. Același sens îl regăsim în dicționarul de nutriție cu referire la greutatea corporală (*the body weight at which a person's metabolism is naturally constant and balanced*[4] – DFSN:214).

SLOW FOOD

[2] *cantitatea de țesut osos prezentă în organism la maturarea completă a scheletului* (t.n.)

[3] *mecanism homeostatic care menține o variabilă (cum ar fi temperatura corpului, greutatea corporală, nivelul glicemiei sau nivelurile hormonale) în limite specifice* (t.n.)

[4] *greutatea la care metabolismul unei persoane rămâne constant și echilibrat* (t.n.)

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

Termenul ***slow food*** este introdus în două dicționare consultate: un dicționar de nutriție în limba engleză (DFSN:218) și un dicționar românesc (DCR:485). Însă cel mai cuprinzător sens al acestui anglicism se regăsește în corpus unde apare menționat de două ori: *Ca şi răspuns la acest curent, Carlo Petrini formează în 1986, în Italia, mişcarea "**slow food**", ce are drept obiective majore prezervarea bucătăriei şi tradiţiilor locale şi naţionale şi promovarea alimentaţiei nutritive, bazată pe produse organice, fructe şi legume proaspete, netratate şi carne provenită de la animale din ferme ecologice. Mişcarea **slow-food** se opune la tot ceea ce înseamnă modificare genetică, tratarea culturilor cu pesticide, procesare excesivă a alimentelor, utilizare de aditivi şi arome artificiale, etc.* (T1:298)

SNACK

Termenul ***snack*** lipsește din toate cele cinci dicționare medicale consultate, însă este introdus în dicționarele în limba engleză, cel de nutriție (DFSN:218) și cel de tehnologii alimentare (DFST:390). DEA îl recunoaște ca anglicism folosit în țările europene cu următoarele sensuri: „[1 'a light, casual, or hurried meal', 2 'a small amount of food eaten between meals (esp. crisps etc.)'.]"[5] (p. 292). Dicționarele românești îl menționează cu sensul de „aperitiv, gustare" (MDN:858, DEX:1134) și „gustare rapidă" (DCR:485); *snack, snackuri* (DOOM:724). Cu 6 ocurențe în tratat și 2 ocurențe în ghid, anglicismul ***snack*** apare în corpus ca exemplu de tip de gustare *bogată în hidraţi de carbon* (T2:529) și cu *lipide în formă "inaparentă"* (G:37), de evitat în dieta antihiperlipemiantă (T2:362) și de înlocuit cu *nuci, alone* și *seminţe (un pumn)* (T2:529).

SHEAR STRESS

Termenul este introdus în dicționarul de nutriție (BDN:431) și în cel mai recent dicționar medical consultat (TCMD:2249), ambele în limba engleză, cu sensul general de „force that moves a liquid"[6]. Cu același sens apare în tratat (6 ocurențe): *În cazul persoanelor cu diabet zaharat se constată un **shear stress**[7] crescut, datorită unei reologii sanguine modificate, a creşterii tensiunii arteriale, tonusului miogenic modificat, precum şi o scădere a elasticităţii vasculare datorită calcifierii.* (T2:574)

3) Anglicisme necesare și intraductibile în corpus care lipsesc din dicționarele consultate

CANCER SURVIVORS

Termenul apare de 15 ori în tratat în capitolul *Nutriţia, bolile metabolice şi cancerul* (T2:657-769). Pentru acest anglicism, autorii formulează următoarea definiție: *'**Cancer survivors**' sau pacienţii cu cancer sunt acele persoane care trăiesc cu un diagnostic de cancer, inclusiv cei care s-au recuperat după această boală.* (T2:740)

COST-SAVING

*Singura acţiune de prevenţie **cost-saving** este abandonarea fumatului.* (T2:567)

CROSS-CHECK

*Utilizarea concomitentă a chestionarului de frecvenţă alimentară îmbunătăţeşte acurateţea estimărilor în ceea ce priveşte aportul alimentar (metodă denumită **cross-check**)* (G:100); *analiză **cross**-secțională* (T2:306); *studiu **cross**-secțional* (T2:480).

LIFE-SAVING

*Eficienţa lor în ceea ce priveşte reducerea riscului cardiovascular este de necontestat, cu alte cuvinte sunt **life-saving**.* (T2:568)

LONG-ACTING

*Propranolol **long-acting*** (T2:645)

---

[5] *1) masă ușoară, ocazională sau luată pe fugă, 2) cantitate mică de mâncare luată între mese (de exemplu, chipsuri etc.)* (t.n.)

[6] *forță care deplasează un lichid* (t.n.)

[7] *Shear stress* este efectul rezultat din fricţiunea fluxului sanguin laminar de peretele vascular. (T2:574)

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

MINI-NUTRITIONAL ASSESSMENT
Grila de evaluare a statusului nutriţional după testul ***mini-nutritional assessment.*** (G:162)

CONCLUZII

Limbajul nutrițional este o variantă a limbajului medical și este legat de domeniul nutriției și dieteticii. Este folosit atât în domeniul sănătății (nutriție clinică), cât și în domeniul educației (nutriție preventivă), al alimentației publice (nutriție administrativă) și al administrației publice (nutriție comunitară). Dieteticienii și nutriționiștii au cunoștințe de specialitate pe care le comunică sub restricții de domeniu, scop și mod prin utilizare a acestui limbaj. Cea mai observabilă caracteristică a limbajului nutrițional este lexicul său de specialitate care conține un vocabular ce prezintă o tendință de universalizare, de internaționalizare a termenilor, prin abundența împrumuturilor neologice, inclusiv a celor neadaptate fonetic. Astfel, am identificat în corpus anglicisme care se folosesc cu precădere în medicină, dar și în alte domenii. Trebuie subliniat faptul că este destul de dificilă separarea anglicismelor în funcție de context având în vedere că nutriția este o „știință pluridisciplinară" (DM:792), iar medicina un domeniu complex.

În limba română actuală există o tendință generală de păstrare a împrumuturilor din limba engleză într-o forma cât mai apropiată limba primitoare pentru ca sensul termenului să fie înțeles de cât mai mulți vorbitori. Aceeași tendință nu poate fi constatată în urma studiului nostru deoarece textele analizate sunt de specialitate, iar grupul de vorbitori este delimitat de domeniul științifico-profesional din care fac parte.

În cele două texte medicale de nutriție studiate am identificat un număr de 49 de anglicisme diferite. Cele mai frecvente au fost ***stres*** (317 ocurențe), ***screening*** (145 ocurențe), ***trial*** (73 ocurențe), ***fast-food*** (53 ocurențe), ***turnover*** (23 ocurențe) și ***clearance*** (21 ocurențe), restul având sub 20 de apariții în text.

Am remarcat o diferență în ceea ce privește numărul și frecvența anglicismelor din cele două texte studiate. Tratatul de diabet, nutriție și boli metabolice are un număr destul de mare de anglicisme (47 de termeni) ale căror sensuri sunt, de cele mai multe ori, explicate detaliat. Fiind adresat specialiștilor din domeniul medical, înțelegem de ce autorii au păstrat termenii în limba engleză. Până la urmă, forța sugestiei unui termen de specialitate este condiționată de păstrarea aspectului său din limba de origine. Un număr de 10 anglicisme apar în tratat ca atare (***rebound, shear stress***) sau combinate cu determinanți care conferă structurilor sens medical: ***bypass*** *coronarian, gastric*; ***clearance*** *pentru trigliceride, al lipoproteinelor*; ***fitness*** *cardiorespirator, muscular*; ***pattern*** *alimentar*; ***pool*** *metabolic, de aminoacizi*; ***screening****ul obezității, depresiei, anxietății, pentru boală celiacă, pentru diabet,* ***turnoverul*** *colesterolului, eritrocitelor, fosfolipidelor* și *sindrom* ***dumping***. Toate aceste anglicisme enumerate sunt introduse în dicționarele medicale românești consultate. Altă serie de anglicisme (simple și cu determinanți) poate fi încadrată în limbajul de nutriție deoarece denumesc alimente, tipuri de alimente, modele de alimentație sau concepte care desemnează componente ale mecanismelor de homeostazie a organismului care pot fi influențate de consumul anumitor alimente: ***chips, dressing, fast-food, junk-food, peak*** *de masă osoasă****, slow food, snack*** și ***set point****ul greutății corpului.* În plus, acești termeni sunt introduși în dicționarele de nutriție în limba engleză.

În schimb, ghidul de alimentație sănătoasă are un număr limitat de anglicisme (15 termeni), fapt ce demonstrează preocuparea autorilor pentru transmiterea de informații medicale mai ușor de înțeles de către publicul non-expert. Nu au putut fi evitate anglicismele care, introduse în sintagme, sunt frecvent întâlnite în limbajul medical: ***bypass*** *jejuno-ileal*; ***pool*** *metabolic*; ***rebound*** *al adipozității*; ***screeningul*** *colesterolemiei, malnutriției*; ***stres*** *metabolic, oxidativ, fizic, emoțional, chirurgical, psihologic*; ***turnover*** *celular, osos, proteic* și ***trial*** *clinic.*

Următoarele anglicisme identificate în corpus sunt utilizate și în alte domenii de activitate decât medicina: ***bypass*** (tehnică), ***clamp*** (tehnică), ***clearance*** (economie), ***dressing*** (construcții, gastronomie), ***drift*** (geografie, biologie), ***dumping*** (economie), ***feedback*** (cibernetică, psihologie), ***fitness*** (sport), ***input*** și ***output*** (electronică, informatică), ***rebound*** (economie), ***screening***

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

(economie), ***shear stres*** (fizică), ***stres*** (fizică, biologie, psihologie, geologie), ***trial*** (sport) și ***trigger*** (fizică, biologie). Anglicismele din domeniul psihologiei sunt ***biofeedback, borderline***, ***distres***, ***eustres*** și ***mindfulness***. Din genetică sunt prezente în corpus anglicismele ***linkage, missense*** și ***nonsense***, iar din gastronomie au fost preluați termenii ***chips, cornflakes, fast-food, hamburger, hotdog, junk-food, slow-food***. Anglicismele nespecifice unui anumit domeniu sunt: ***board***, ***kit***, ***pattern***, ***pool***, ***scavenger***, ***self, sludge, turnover, design, peak*** și ***set point***.

Considerăm că anglicismele analizate sunt necesare în textele medicale de nutriție pentru că cele mai multe dintre ele nu au în prezent un corespondent în limba română, dar se caracterizează prin precizie, concizie și recunoaștere internațională în cadrul limbajului medical. Analiza noastră confirmă ideea că anglicismul pare să ofere o cale sigură pentru relația *perfectă* concept-termen („un moyen sûr pour la relation "parfaite" un concept-un terme") (Bara, 2010:115). Mai mult, considerăm că traducerea sau înlocuirea anglicismelor prin echivalențe românești nu este întotdeauna recomandată pentru că poate conduce la apariția confuziilor semantice.

Abrevieri

Engl. = engleză
Sin. = sinonim

Corpus și sigle

G = Graur, M (coord.). (2006). *Ghid pentru alimentaţia sănătoasă*. Iaşi. Editura Performantica. 173 p.
T1 = Hâncu, N, Roman, G, Vereşiu I-A. (2010). *Diabetul zaharat, nutriţia şi bolile metabolice. Tratat*. Echinox. Cluj-Napoca.Vol. 1. 856 p.
T2 = Hâncu, N, Roman, G, Vereşiu I-A. (2010). *Diabetul zaharat, nutriţia şi bolile metabolice. Tratat*. Echinox. Cluj-Napoca. Vol. 2. 856 p.

Bibliografie

Avram, M. (1997). *Anglicismele în limba română actuală*. În *Conferinţele Academiei Române. Limba română şi relaţiile ei cu istoria şi cultura românilor*. Editura Academiei Române. București. p. 7-31.

Bara, M. (2010). *Anglicismes dans la terminologie mèdicale actuelle en roumain*. In *Dialogos*. 22:125-134.

Butiurcă, D. (2009). *Limbajul medical, Influenţa engleză*. În Botoşineanu, L., Dănilă, E., Holban, C., Ichim, O,. *Distorsionări în comunicarea lingvistică, literară şi etnofolclorică românească şi contextul european*. Editura Alfa. Iași. p. 43-53.

Flaișer, M. (2001). *Terminologia medicală în limba română. Studii şi articole*. Casa Editorială Demiurg. Iași. 133 p.

Food and Agriculture Organization (FAO). (2019). *Food-based dietary guidelines. Development process*, consultat la http://www.fao.org/nutrition/education/food-dietary-guidelines/background/development-process/en/, la 03.02.2019.

Frînculescu, I. C. (2008). *English as a Lingua Franca in Medicine*. În *Analele Universităţii din Craiova, Ştiinţe Filologice, Limbi Străine Aplicate*. nr. 1-2:41-44.

Frînculescu, I. C. (2011). *Romanian Medical Terminology of English Influence. Contemporary Dilemmas.* În Analele Universităţii din Craiova, Ştiinţe Filologice, Limbi Străine Aplicate. Nr. 2:85-92.

Frînculescu, I. C. (2014). *Etymology, Polysemy and Translation. The Case of the Word "Pattern" in the Romanian Medical Language*. În *Revue roumaine de linguistique* (RRL). Editura Academiei. București. LIX(4):369-380.

Frînculescu, I. C. (2014). *False Friends – The Traps of Medical Translation*. In *Analele Universităţii din Craiova. Seria Ştiinţe Filologice. Lingvistică*. 1-2:225-233.

Stoichiţoiu-Ichim, A. (2007). *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influenţe, creativitate.* Editura BIC ALL, Bucureşti, 160 p.

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)

Vlad, C. (1974). *Limba română contemporană. Lexicologia.* Editura Universității Babeş-Bolyai Cluj-Napoca.

Dicționare și sigle

BDN = Bender, D. A. (2006). *Benders' dictionary of nutrition and food technology*. 8th edition. Woodhead Publishing Limited. England. 550 p.

DA = Vințeler, O. (2002). *Dicționar de antonime*. Vol. II (H-Z). Editura Dacia. Cluj-Napoca. 500 p.

DCR = Dimitrescu, F. (coord.) (2013). *Dicţionar de cuvinte recente*. Ediția a III-a. Editura Logos. București. 583 p.

DEA = Görlach, M. (ed.) (2005). *A Dictionary of European Anglicisms. A Usage Dictionary of Anglicisms in Sixteen European Languages*. Oxford University Press. USA. 379 p.

DEX = Academia Română. Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti". (2016). *DEX – Dicționarul explicative al limbii române*. ediția a 2-a. Editura Univers Enciclopedic Gold. București. 1354 p.

DFSN = (2006). *Dictionary of Food Science and Nutrition*. A & C Black Publishers Ltd. London. 290 p.

DFST = International Food Information Service (IFIS). (2009). *Dictionary of Food Science and Technology*. 2nd edition. 477 p.

DG = King, R. C., Stansfield, W. D., Mulligan, P. K. (2006). *A Dictionary of Genetics*. 7th edition. Oxford University Press. USA. 609 p.

DGMIG = Popescu, A. (2012). *Dicţionar de genetică moleculară şi inginerie genetică* (englez-român). Editura AcademicPres. Cluj-Napoca. 274 p.

DIMD = Dorland, W. A. N. (2011). *Dorland's Illustrated Medical Dictionary*. 32nd edition. Elsevier Saunders. 2176 p.

DM = Rusu, V. (2010). *Dicţionar medical*. ediția a IV-a. Editura Medicală. Bucureşti. 2063 p.

DOOM = Academia Română. Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti". (2010). *DOOM – Dicționarul ortografic, ortoepic și morphologic al limbii române*. ediția a 2-a. Editura Univers Enciclopedic Gold. București. 871 p.

DP = Doron, R., Parot, F. (2006). *Dicţionar de psihologie*. trad. Natalia Cernăuţeanu şi alţii. Editura Humanitas. Bucureşti. 889 p.

DS = Bulgăr, Gh. (1995). *Dicționar de sinonime*. Ediția a VII-a. Editura Palmira. București. 322 p.

DTB = Scorpan, V., Lozan, A. (2005). *Dicţionar de termeni biotehnologici*. Fondul Global de Mediu. Programul Naţiunilor Unite pentru Mediu. Min. Ecologiei şi Resurselor Naturale. Chişinău. 184 p.

DTM = Marcovitch, H. (ed.) (2014). *Dicţionar de termeni medicali*. (trad. Alexandra-Maria Născ̦uțiu). Editura Niculescu. București. 848 p.

MDA = Academia Română. Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti". (2010). *MDA – Mic dicționar academic*. Editura Univers Enciclopecic Gold. București. Vol. 1. A-Me (1502 p.) și Vol. 2. Mi-Z (1590 p.).

MDN = Marcu, F. (2006). *Marele dicționar de neologisme*. Ediția a VIII-a. Editura Saeculum I. O. 1023 p.

MMD = O'Toole, M. (ed.) (2013). *Mosby's Medical Dictionary*. 9th edition. Elsevier. 1986 p.

TCMD = Venes, D. (ed.) (2017). *Taber's Cyclopedic Medical Dictionary*. 23rd edition. FA Davis Company. Philadelphia. 2753 p.

BDD-A29535 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 19:48:46 UTC)